

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, αποτελείται από δέκα έξι (16) άρθρα.

Με τις διατάξεις των διατάξεων του παρόντος νομοσχεδίου επιδιώκεται η άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση της βίας που έχει ως αφορμή αθλητικές εκδηλώσεις (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 1), όπως και η ρύθμιση επί μέρους θεμάτων αθλητισμού.

Προς τον σκοπό αυτό, προτείνεται, μεταξύ άλλων, η θέσπιση διοικητικών μέτρων, όπως η επιβολή προστίμου, η απαγόρευση της διεξαγωγής συγκεκριμένων αγώνων, η διακοπή πρωταθλημάτων και άλλων διοργανώσεων και η απαγόρευση της συμμετοχής ελληνικών ομάδων σε διεθνείς διοργανώσεις σε «σοβαρές περιπτώσεις τέλεσης επεισοδίων, παρότρυνσης σε πρόκληση επεισοδίων, ρατσιστικών συμπεριφορών και εν γένει φαινομένων βίας, εντός ή εκτός αγωνιστικών χώρων» με υπουργική απόφαση (άρθρο 1 παρ. 2 και 3). Επίσης, προτείνεται η επιβολή προστίμου στα αθλητικά σωματεία, τα Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών (Τ.Α.Α.), τις Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρίες (Α.Α.Ε.), τις αθλητικές ομοσπονδίες και τους επαγγελματικούς συνδέσμους σε «περιπτώσεις ρητής άρνησης ή παράλειψης απάντησης, μέσα σε ταχθείσα προς τούτο προθεσμία άλλως μέσα σε εύλογο χρόνο, σε υποβληθέντα ερωτήματα, καθώς και σε περίπτωση η παροχής αιτηθέντων στοι-

2

χειών, πληροφοριών ή διευκρινήσεων [ορθώς: διευκρινίσεων] σε θεσμοθετημένους φορείς ή εν γένει όργανα της Πολιτείας που ενεργούν στο πλαίσιο διερεύνησης περιστατικών βίας ή άλλων παράνομων συμπεριφορών ή εσκόπο την αποτροπή τους» (άρθρο 1 παρ. 4). Περαιτέρω, σε περιπτώσεις παρότρυνσης, υποκίνησης, ενθάρρυνσης ή επιδοκίμασias των ως άνω αναφερόμενων επεισοδίων, ρατσιστικής συμπεριφοράς και εν γένει φαινομένων βίας, από τον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο και από το διαδίκτυο, «μπορεί να επιβάλλονται στους υπεύθυνους ιδιοκτήτες ή εκδότες ή διαχειριστές των υπαιτίων μέσων, μετά από προηγούμενη κλήση και ακρόασή τους, πρόστιμα (...)». Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες «οι παραπάνω πράξεις ή ενέργειες λαμβάνουν χώρα μέσω τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών σταθμών, ο αρμόδιος για τον Αθλητισμό Υπουργός μπορεί να προτείνει προς το αρμόδιο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης την επιβολή των ανωτέρω προστίμων» (άρθρο 1 παρ. 5).

Από την αγωνιστική περίοδο 2015-2016 απαγορεύεται η συμμετοχή οποιασδήποτε ομάδας Τ.Α.Α. ή Α.Α.Ε. σε εθνικό πρωτάθλημα ή Κύπελλο Ελλάδος των αθλημάτων ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης «εφόσον δεν έχει βεβαιωθεί από τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού η καλή λειτουργία στην αθλητική εγκατάσταση στην οποία θα διενεργούνται οι αγώνες της ομάδας των προβλεπόμενων στα άρθρα 41Ε και 41Γ του ν. 2725/1999 συστημάτων ηλεκτρονικής εποπτείας και ηλεκτρονικού ονομαστικού εισιτηρίου» (άρθρο 2 παρ. 1), και θεσπίζονται διατάξεις σχετικώς με την εφαρμογή, τον έλεγχο καλής λειτουργίας και συντήρησης των ως άνω συστημάτων ηλεκτρονικής εποπτείας και ηλεκτρονικού εισιτηρίου, και χρήσης των σχετικών δεδομένων στο πλαίσιο της ποινικής και της διοικητικής διαδικασίας αναφορικώς με πράξεις βίας και άλλες αξιόποινες πράξεις οι οποίες διαπράττονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη αθλητικών εκδηλώσεων, εντός και εκτός αθλητικών εγκαταστάσεων (άρθρο 2 παρ. 2-10).

Επίσης, «για πρόδηλους λόγους διαφάνειας και περιορισμού του φαινομένου της διαφθοράς και της διαπλοκής» (βλ. Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 4), θεσπίζεται δυνατότητα του αρμόδιου για τον αθλητισμό υπουργού ή ειδικώς εξουσιοδοτημένων από αυτόν προσώπων να λαμβάνουν γνώση των υποβαλλόμενων στην Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού του άρθρου 77 του ν. 2725/1999 δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης του ν. 3213/2003 από διαιτητές, βοηθούς διαιτητές και παρατηρητές διαιτησίας «για τη διεξαγωγή σχετικών ελέγχων» (άρθρο 6). Θεσπίζονται, ακόμη, μεταξύ άλλων, διατάξεις για την αντιμετώπιση αγώνων διεξαγόμενων υπό καθεστώς χειραγώγησης (άρθρο 7), με σκοπό την «αποτελεσματική και έγκαιρη προστασία της ακε-

ραιότητας [ορθώς: του ανεπηρέαστου] των αγώνων, της αποτροπής φαινομένων διαπλοκής και αφερεγγυότητας στο αθλητικό γίγνεσθαι της χώρας» (βλ. Αιτιολογική Έκθεση επί του άρθρου 7 του νομοσχεδίου, σελ. 4).

Εξ άλλου, θεσπίζονται άλλες ρυθμίσεις με τις οποίες τροποποιούνται διατάξεις του ν. 4186/2013 ως προς τις προαγωγικές εξετάσεις στο Λύκειο, και του π.δ/τος 104/1979 ως προς τον τρόπο αναπλήρωσης απολεσθεισών διδακτικών ωρών στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (άρθρα 13 και 14), και ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας (Ε.Π.Ο.) (άρθρο 15).

II. Γενική Παρατήρηση

Το παρόν νομοσχέδιο περιλαμβάνει διατάξεις οι οποίες αφορούν σε επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό και λοιπά θέματα που αφορούν στον αθλητισμό, καθώς και ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν στην αξιολόγηση και την προαγωγή των μαθητών του Γενικού Λυκείου, με την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων των άρθρων 3 και 11 του ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», καθώς και θέματα αναπλήρωσης σε περίπτωση απώλειας διδακτικών ωρών, με την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων του π. δ/τος 104/1979 «Περί σχολικού και διδακτικού έτους, υπηρεσιακών βιβλίων, εγγραφών, μετεγγραφών, φοιτήσεως, διαγωγής και τιμητικών διακρίσεων των μαθητών των σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαιδεύσεως».

Εν προκειμένω, θα ήταν νομοτεχνικώς αρτιότερο να διαιρεθεί το παρόν νομοσχέδιο σε δύο Κεφάλαια, εκ των οποίων το Κεφάλαιο Α΄ να περιλαμβάνει τις σχετικές με την αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό διατάξεις, δηλαδή τα άρθρα 1-12, καθώς και το σχετικό με τα θέματα λειτουργίας και οργάνωσης της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας άρθρο 15 του νομοσχεδίου, το οποίο να αριθμηθεί σε 13, και το Κεφάλαιο Β΄ να περιλαμβάνει τις διατάξεις των άρθρων 13 και 14 του παρόντος, τα οποία να αναριθμηθούν σε 14 και 15, αντιστοίχως.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του νομοσχεδίου

1. Επί του άρθρου 1 παρ. 1, 2, 3, 4, 5, και 7

α) Με την προτεινόμενη διάταξη της παρ. 1 θεσπίζεται υποχρέωση κάθε φυσικού και νομικού προσώπου που «σχετίζεται με τον αθλητισμό», όπως και κάθε αθλητικού φορέα, να προβαίνει «σε κάθε δυνατή ενέργεια πρόληψης και αποτροπής φαινομένων βίας στο χώρο του αθλητισμού, εντός ή εκτός των αθλητικών χώρων». Η ρύθμιση καταλαμβάνει, κατά την ευρύτητα

της διατύπωσής της, εκτός των αθλητικών φορέων, αθλητές, επαγγελματίες ή μη, όλων των αθλημάτων, ενδεχομένως και δημοσιογράφους κ.λπ., ακόμη και απλούς πολίτες, οι οποίοι παρίστανται σε τέτοιες καταστάσεις εντός και εκτός αθλητικών χώρων, χωρίς να διευκρινίζει περαιτέρω τον τρόπο με τον οποίο οφείλουν οι ανωτέρω να αντιδρούν.

β) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί ότι οι σοβαρές περιπτώσεις επεισοδίων, ρατσιστικής συμπεριφοράς και φαινομένων βίας κ.λπ., οι οποίες περιγράφονται στη διάταξη και δύνανται να λαμβάνουν χώρα και εκτός αγωνιστικών χώρων, αναφέρονται στον αθλητισμό (βλ. παρ. 1 του άρθρου και Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 1). Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ότι ο όρος «ρατσιστικές συμπεριφορές» νοείται όπως ορίζεται η επιβαρυντική περίπτωση του ρατσιστικού εγκλήματος στο άρθρο 81Α του Ποινικού Κώδικα. Περαιτέρω, στην ίδια διάταξη ορίζεται ότι, στις ανωτέρω περιπτώσεις επεισοδίων και φαινομένων βίας κ.λπ., ο αρμόδιος για τον αθλητισμό υπουργός, ε αιτιολογημένες αποφάσεις του, «μπορεί να επιβάλει στα οικεία αθλητικά σωματεία, Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών (Τ.Α.Α.) και Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρίες (Α.Α.Ε.), καθώς και στις οικείες αθλητικές ομοσπονδίες ή/και επαγγελματικούς συνδέσμους, αλλά και μεμονωμένα σε φυσικά πρόσωπα, μετά από προηγούμενη κλήση και ακρόασή τους, πρόστιμα ύψους από δέκα χιλιάδες (10.000) έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ (...)». Παρατηρείται, δεδομένου του εύρους μεταξύ των κατώτατων και των ανώτατων ορίων του προστίμου, ότι δεν τίθενται αντικειμενικά κριτήρια κλιμάκωσης του ανωτέρω προστίμου, ώστε ο καθορισμός του να μην εναπόκειται σε απολύτως υποκειμενική εκτίμηση.

γ) Εξ άλλου, στην παρ. 3 ορίζεται ότι «(...) ο αρμόδιος για τον Αθλητισμό Υπουργός μπορεί επίσης, για προληπτικούς λόγους, προκειμένου να αποτραπεί η επανάληψη τέτοιων γεγονότων και συμπεριφορών, να απαγορεύει προσωρινά, για μία ή περισσότερες αγωνιστικές, τη διεξαγωγή συγκεκριμένων αγώνων, ή να διακόπτει οριστικά πρωταθλήματα ή άλλες διοργανώσεις, με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται έπειτα από γνώμη της Διαρκούς Επιτροπής για την Αντιμετώπιση της Βίας, καθώς και της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας, ακόμη δε και να απαγορεύει με αιτιολογημένη απόφασή του τη συμμετοχή, κατά την επόμενη της τέλεσης των ανωτέρω γεγονότων αγωνιστική περίοδο, ελληνικών ομάδων σε διεθνείς διοργανώσεις ύστερα από διαβούλευση με τις διεθνείς ομοσπονδίες και γνώμη αυτών. (...) Σε περίπτωση παράβασης των παραπάνω απαγορεύσεων, πέραν των τυχόν άλλων συνεπειών και κυρώσεων, ο αρμόδιος για τον αθλητισμό Υπουργός μπορεί να επιβάλλει, με αιτιολογημένη απόφασή του και μετά από προηγούμενη

κλήση και ακρόαση, πρόστιμα ύψους από είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000,00) έως πέντε εκατομμύρια (5.000.000,00) ευρώ, ειδικότερα δε για την περίπτωση παράβασης της απαγόρευσης συμμετοχής ελληνικής ομάδας σε διεθνείς διοργανώσεις από είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000,00) έως είκοσι πέντε εκατομμύρια (25.000.000,00) ευρώ, ανάλογα, και για καθεμία από τις ανωτέρω περιπτώσεις, με τη βαρύτητα της παράβασης, την τυχόν υποτροπή, τον βαθμό και το εύρος των συνεπειών που επήλθαν ή απειλήθηκαν ή και το όφελος που τυχόν αποκτήθηκε ή επιδιώχθηκε».

Εν προκειμένω, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί κατά ποίων επιβάλλονται τα περιγραφόμενα στη διάταξη πρόστιμα, ως προς την κλιμάκωση των οποιών ισχύουν τα ανωτέρω.

δ) Στην παρ. 4 πρέπει να αναγραφεί ο όρος «διευκρινίσεις» κατά την ορθή ορθογραφία.

ε) Στην παρ. 5 ορίζεται ότι, σε «περιπτώσεις παρότρυνσης, υποκίνησης, ενθάρρυνσης ή επιδοκμασίας των αναφερομένων στην παράγραφο 2 επεισοδίων, ρατσιστικών συμπεριφορών και εν γένει φαινομένων βίας, από τον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο και από το διαδίκτυο, πέραν των άλλων τυχόν ποινικών και λοιπών συνεπειών, με απόφαση του αρμόδιου για τον Αθλητισμό Υπουργού, που λαμβάνεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου για τα ΜΜΕ Υπουργού Επικρατείας και μετά από γνώμη της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ), της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ένωσης Συντακτών (ΠΟΕΣΥ) και του Πανελληνίου Συνδέσμου Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), οι οποίες διατυπώνονται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παραλαβή της σχετικής πρόσκλησης του αρμόδιου για τον Αθλητισμό Υπουργού, μπορεί να επιβάλλονται στους υπεύθυνους ιδιοκτήτες ή εκδότες ή διαχειριστές των υπαιτίων μέσων, μετά από προηγούμενη κλήση και ακρόασή τους, πρόστιμα ύψους από πέντε χιλιάδες (5.000) έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ».

Συμφώνως προς τη νομολογία, «ο τύπος επιτελεί κοινωνικό λειτουργήμα, ασκώντας καθήκοντα τα οποία ο ίδιος επιλέγει, βάσει της αποστολής του, που συνίσταται στην πληροφόρηση και τη σύμπραξη για τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Η ελευθερία του τύπου δεν αποτελεί όμως αυτοσκοπό και συνακόλουθα δεν πρέπει να συνεπάγεται χωρίς άλλο τη θυσία άλλων έννομων αγαθών, γι' αυτό και υπάγεται, σύμφωνα με την παράγρ. 1 του άρθρου 14 του Συντ. στο γενικό περιορισμό της τήρησης των νόμων του Κράτους, οι οποίοι και αποτελούν το γενικό νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται και αναπτύσσεται ελεύθερα ο τύπος. Με νόμο, επομένως, μπορεί να περιορισθεί η ελευθερία διαδόσεως των στοχασμών και η αντίστοιχη ελευθερία πληροφορήσεως, αρκεί οι περιορισμοί αυτοί να είναι γενικής φύσεως, να α-

ποτελούν μόνο κατασταλτικά μέτρα και να μην θίγουν τον πυρήνα του δικαιώματος της ελευθερίας του τύπου» (ΑΠ 788/2000). Στο πλαίσιο αυτό έχει κριθεί (ΑΠ[ΟΛ] 926/1979) ότι διάταξη «γενικώς και κατά τρόπον απόλυτον διατυπωμένη, ήτοι απαγορεύουσα ολοκληρωτικώς οιαδήποτε και οπωσδήποτε εκφραζομένη κρίσιν (...) άνευ διακρίσεως τινός ως προς το περιεχόμενον και τον χρόνον της διατυπωμένης κρίσεως (και δη αδιαφόρως εάν πρόκειται περί κριτικής αντικειμενικής ή μη, επιδιωκούσης προσωπικούς σκοπούς και εκκινούσης εξ αβασίμων πραγματικών ισχυρισμών), δεν εισάγει απλώς περιορισμούς και προϋποθέσεις (έστω και αυστηράς) δια την άσκησιν του εν λόγω δικαιώματος αλλ' αφαιρεί ολοσχερώς εκ του άνω κύκλου προσώπων το δικαίωμα τούτο του εκφράζειν τους στοχασμούς των επί των ενδιαφερομένων αυτά ως άνω θεμάτων των». Στο πλαίσιο του ν. 927/1979 περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών οι οποίες αποσκοπούν σε φυλετικές διακρίσεις έχει κριθεί ότι «[δ]εν συνιστά "προτροπή" [σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων] η απλή έκφραση γνώμης επιστημονικής κριτικής, έστω και δυσάρεστης ή επικριτικής για τα μέλη μίας φυλής ή εθνικότητας. Η "προτροπή", ενέχει παρότρυνση, παρόρμηση, διέγερση, ενθάρρυνση και παρακίνηση για την τέλεση πράξεων ή ενέργειας, προϋπόθεση η οποία δεν συντρέχει όταν αποβλέπει δι' αυτής το υποκείμενο της προτροπής στην αποδοχή και μόνον των απόψεών του. (...) Οι διατάξεις του ν. 927/1979 πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά και αυστηρά, ενόψει των διατάξεων των άρθρων 14 παρ. 1 και 16 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 10 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., με τις οποίες κατοχυρώνεται η ελευθερία της έκφρασης των στοχασμών του ατόμου (προφορικά, γραπτά και δια του τύπου) καθώς και η ελευθερία της τέχνης, της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας, που αποτελούν εκφάνσεις της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και της συμμετοχής στην κοινωνική και πολιτική ζωή της Χώρας (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος)» (ΑΠ 3/2010).

Υπό το φως των ανωτέρω, παρατηρείται ότι, για λόγους ασφάλειας δικαίου, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί, στο πρώτο εδάφιο της διάταξης, κατά πόσον ο όρος παρότρυνση κ.λπ. σε ρατσιστική συμπεριφορά νοείται όπως ορίζεται στον ν. 927/1979, όπως ισχύει. Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί, στο ίδιο σημείο, ότι πρόκειται περί επεισοδίων και φαινομένων βίας στον χώρο του αθλητισμού.

Στην ίδια παράγραφο (5) ορίζεται, περαιτέρω, ότι σε «περιπτώσεις στις οποίες οι παραπάνω πράξεις ή ενέργειες λαμβάνουν χώρα έσω τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών σταθμών, ο αρμόδιος για τον Αθλητισμό Υπουργός μπορεί να προτείνει προς το αρμόδιο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης την επι-

βολή των ανωτέρω προστίμων». Για λόγους ακριβολογίας, θα ήταν σκόπιμο να γίνει λόγος για ενημέρωση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης ως προς φαινόμενα παρότρυνσης κ.λπ. σε επεισόδια, ρατσιστική συμπεριφορά και βία στον χώρο του αθλητισμού, το οποίο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του (βλ. ιδίως άρθρο 4 του ν. 2863/2000 και άρθρο 15 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος) δύναται να επιβάλλει τα ανωτέρω πρόστιμα, πέραν των λοιπών προβλεπόμενων κυρώσεων.

στ) Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 7 ουσιαστικώς ορίζεται ότι η άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης ως προς το 50% του επιβαλλόμενου προστίμου. Περαιτέρω, στο τρίτο εδάφιο αυτής της διάταξης ορίζεται ότι, σε περίπτωση «άσκησης έφεσης κατά πρωτόδικης απόφασης που απορρίπτει εν όλω ή εν μέρει προσφυγή ή ανακοπή, ο εκκαλών οφείλει να καταβάλει κατά την κατάθεση της έφεσης, με ποινή απαραδέκτου αυτής, ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) του οφειλομένου, σύμφωνα με την πρωτόδικη απόφαση ποσού». Επισημαίνεται ότι το ίδιο ποσοστό, ως προϋπόθεση του παραδεκτού του ενδίκου μέσου της έφεσης, έχει κριθεί ότι δεν αντίκειται στα άρθρα, 20 παρ.1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 22 του ν. 3900/2010 (υποχρέωση καταβολής του 50% του οφειλομένου, κατά την πρωτόδικη απόφαση, κύριου φόρου), καθώς «αποβλέπει στον συγκερασμό "της ανάγκης άμβλυνσης των δυσμενών για το Δημόσιο συνεπειών από τη διατήρηση επί μακρό χρονικό διάστημα δικαστικών εκκρεμοτήτων στις φορολογικές και τελωνειακές υποθέσεις", καθώς και την "αποθάρρυνση της άσκησης ενδίκων μέσων με μόνο σκοπό την καθυστέρηση στην εκπλήρωση νόμιμων υποχρεώσεων, ιδίως εκείνων που αφορούν την καταβολή φόρων", ενώ, περαιτέρω, αναφέρεται [στην οικεία Αιτιολογική Έκθεση] ότι "δύναται να λειτουργήσει αποτρεπτικά για όσους ασκούν την έφεση με μόνο σκοπό να καθυστερήσουν την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων συντελώντας με τον τρόπο αυτό στην υπερφόρτωση των Δικαστηρίων και στις συνέπειες που αυτή έχει στην απονομή της δικαιοσύνης"» (ΣτΕ 1619/2012) [βλ., όμως, και προβληματική που αναπτύσσεται στη ΣτΕ[Ολ] 3470/2007, κατά την οποία «[ε]πιτρέπεται μεν στον κοινό νομοθέτη η θέσπιση προϋποθέσεων για την παροχή προστασίας από τα δικαστήρια, οι προϋποθέσεις όμως αυτές πρέπει, αφ' ενός μεν να συνάπτονται και να είναι ανάλογες με τη λειτουργία των δικαστηρίων και την ανάγκη αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης, αφ' ετέρου δε να μην υπερβαίνουν τα όρια εκείνα, πέραν των οποίων θα συνεπήγοντο την κατάλυση του (...) δικαιώματος δικαστικής προστασίας»].

2. Επί του άρθρου 3 παρ. 2 και 4

Στη διάταξη της παρ. 2 εδ. β του παρόντος ορίζεται ότι, για «τον καθορισμό του ύψους των ανωτέρω ποινών, τόσο της φυλάκισης, όσο και της χρηματικής [ποινής], λαμβάνεται υπόψη ο συντρέχων βαθμός υπαιτιότητας». Τα κριτήρια επιμέτρησης της ποινής αναφέρονται στο άρθρο 79 ΠΚ, ιδίως δε, όσον αφορά στην εκτίμηση της βαρύτητας του εγκλήματος στο άρθρο 79 παρ. 2 ΠΚ, αναφέρεται, ως στοιχείο γ', η ένταση του δόλου ή ο βαθμός αμέλειας του υπαιτίου. Εν προκειμένω, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο, η φράση «ο συντρέχων βαθμός υπαιτιότητας» είτε να διαγραφεί, καθόσον υφίσταται το άρθρο 79 παρ. 2 ΠΚ, είτε να αντικατασταθεί από τη φράση «η ένταση του δόλου ή ο βαθμός αμέλειας του υπαιτίου».

Επίσης, όσον αφορά στη ρύθμιση της παρ. 4 του παρόντος, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί, για λόγους εφαρμογής της διάταξης, ο τρόπος με τον οποίο διαπιστώνεται η νόμιμη λειτουργία, πέραν των σωματείων και των λεσχών του άρθρου 41B του ν. 2725/1999, των ομάδων προσώπων ή άλλων οργανωμένων μορφών κοινωνικής πρωτοβουλίας στον χώρο του αθλητισμού, όπως συλλογικότητες μη νομικής μορφής.

3. Επί του άρθρου 4

α) Στην παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης, με την οποία προστίθεται νέα παράγραφος 4A στον άρθρο 41ΣΤ του ν. 2725/1999, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο, προς αποφυγή παρερμηνειών, να διευκρινισθεί σε ποια εγκλήματα αναφέρεται η φράση «συνιστούν επιβαρυντικές περιπτώσεις», με παραπομπή στις αντίστοιχες παραγράφους του άρθρου 41ΣΤ του ν. 2725/1999.

β) Στην παρ. 1, εδ. γ' της προτεινόμενης παρ. 4A, η οποία προστίθεται διά του παρόντος στο άρθρο 41ΣΤ του ν. 2725/1999, ορίζεται ως επιβαρυντική περίπτωση «το ότι ο δράστης εκδήλωσε ρατσιστική συμπεριφορά, υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 και 2». Δεδομένου ότι το άρθρο 81Α ΠΚ προβλέπει το ρατσιστικό έγκλημα ως επιβαρυντική περίπτωση, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να γίνει παραπομπή στο άρθρο 81Α ΠΚ ως προς τον ορισμό της ρατσιστικής συμπεριφοράς. Περαιτέρω, εφόσον η ρατσιστική συμπεριφορά νοείται ως επιβαρυντική περίπτωση των εγκλημάτων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 41ΣΤ του ν. 2725/1999, θα ήταν ορθότερο να διαγραφεί η φράση «υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 και 2».

γ) Στο άρθρο 4 παρ. 2 ορίζεται ότι το εδ. β' της παρ. 6 του άρθρου 41ΣΤ του ν. 2725/1999 αντικαθίσταται ως εξής: «[η] ποινή για τις πράξεις του παρόντος άρθρου δεν μετατρέπεται σε καμία περίπτωση». Δεδομένου ότι στην παρ. 6 στοιχ. α' και γ' του άρθρου 41ΣΤ του ν. 2725/1999 γίνεται αναφορά σε περιπτώσεις στις οποίες δεν επιτρέπεται μετατροπή της ποινής, θα ήταν

σκόπιμο, για νομοτεχνικούς λόγους, να αναδιατυπωθεί στο σύνολό της η παρ. 6 του άρθρου 41ΣΤ του ν. 2725/1999.

4. Επί του άρθρου 5 παρ. 5

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη, «[ε]πιβάλλεται ανταποδοτικό τέλος, το οποίο αποτελεί έσοδο του κρατικού προϋπολογισμού, μετά από γνώμη της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας, ανερχόμενο σε 1% έως 3% επί των εισιτηρίων των αγώνων επαγγελματικών κατηγοριών ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης, για την κάλυψη της κρατικής δαπάνης συμμετοχής των δικαστικών λειτουργιών σε πειθαρχικά και δικαιοδοτικά όργανα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του αρμόδιου για τον Αθλητισμό Υπουργού, η οποία εκδίδεται μετά την παρέλευση διετίας από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, καθορίζεται επακριβώς του ύψος του ως άνω τέλους, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια».

Σχετικώς σημειώνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, «το ανταποδοτικό τέλος διακρίνεται από τον φόρο κατά το ότι αποτελεί μεν και αυτό, όπως ο φόρος, αναγκαστική παροχή, καταβάλλεται, όμως, έναντι ειδικής αντιπαροχής, ήτοι έναντι ειδικώς παρεχόμενης δημόσιας υπηρεσίας, προς την οποία, μάλιστα, τελεί σε σχέση αντιστοιχίας, γιατί αποσκοπεί στην κάλυψη του κόστους της υπηρεσίας. Η δημόσια υπηρεσία, προς την οποία στοιχεί το ανταποδοτικό τέλος, παρέχεται προεχόντως χάριν δημοσίου σκοπού, εξυπηρετούνται, όμως, με αυτήν, ταυτοχρόνως και όσοι την χρησιμοποιούν, οι οποίοι φέρουν και το βάρος των δαπανών της (πρβλ. ΑΕΔ 5/1984, ΣΤΕ 2483/1999, 950, 649/1981)» (ΣΤΕ Ολ 875/2013, 1620/2012).

Υπό το φως των ανωτέρω, δημιουργείται προβληματισμός ως προς το αν το εν λόγω επιβαλλόμενο «ανταποδοτικό τέλος» αποτελεί όντως τέλος, ή αν αποτελεί φόρο. Στη δεύτερη περίπτωση, ο καθορισμός του γίνεται με νόμο, συμφώνως προς το άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος, και όχι με υπουργική απόφαση.

5. Επί του άρθρου 7

Με τις διατάξεις του παρόντος ορίζεται ότι «1. Η Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία υποχρεούται να διαβιβάζει αμελλητί στον αρμόδιο για τον Αθλητισμό Υπουργό, στον Πρόεδρο της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων και στην Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού, τις εκθέσεις που λαμβάνει από την Ευρωπαϊκή ή την Παγκόσμια Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία ή τις συνεργαζόμενες με αυτές εταιρίες ή άλλους φορείς, σχετικά με ύποπτους χειραγώγησης αγώνες. Αντιστοίχως, ο αρμόδιος για

τον Αθλητισμό Υπουργός και η Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού διαβιβάζει στην Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία εκθέσεις που λαμβάνει ή πληροφορίες που συγκεντρώνει αναφορικά με ύποπτους χειραγώγησης αγώνες. 2. Η Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της, η οποία λαμβάνει υπόψη μεταξύ άλλων και τις παραπάνω εκθέσεις, μπορεί να αφαιρεί ομάδες, μετά από προηγούμενη κλήση και ακρόασή τους, από τον πίνακα των ομάδων που μπορούν να συμπεριληφθούν στα έντυπα "Παιχνιδιών Στοιχημάτων Προκαθορισμένης Απόδοσης" της ΟΠΑΠ Α.Ε. και όλων των άλλων εταιριών που τυχόν δραστηριοποιούνται νόμιμα στην Ελλάδα «εαντικείμενο το στοιχηματισμό».

Θα ήταν χρήσιμο, προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή της διάταξης, να διευκρινισθούν τα λοιπά στοιχεία βάσει των οποίων η Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού εκδίδει τις ως άνω αποφάσεις περί αφαίρεσης ομάδων από τους σχετικούς πίνακες.

6. Επί του άρθρου 9 παρ. 4 και 5

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, οι λέξεις «καταργείται και» στα πρώτα εδάφια των προτεινόμενων διατάξεων πρέπει να διαγραφούν ως πλεονάζουσες.

7. Επί του άρθρου 11

Με τις διατάξεις του παρόντος τροποποιούνται διατάξεις του ν. 2725/1999. Ειδικότερα, με την παρ. 1 του παρόντος προστίθενται εδάφια στην παρ. 3 του άρθρου 77Α του ν. 2725/1999. Στα εν λόγω εδάφια, θα ήταν σκόπιμο, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, να αντικατασταθεί η φράση «[που προβλέπεται] στην παράγραφο 3 του άρθρου 77Α του ν. 2725/1999, όπως ισχύει» από τις λέξεις «στο παρόν».

Επίσης, στην ίδια διάταξη προβλέπονται τα σχετικά με την κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής του άρθρου 78 του ν. 2725/1999 σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι όροι του διακανονισμού οφειλών των Τ.Α.Α. και των Α.Α.Ε. προς τους οριζόμενους φορείς. Δεδομένου ότι η εγγυητική αυτή επιστολή αφορά «στην καλή εκτέλεση των υποχρεώσεων της Α.Α.Ε., που προκύπτουν από τις διατάξεις του παρόντος νόμου και καταπίπτει υπέρ απαιτήσεων κατά σειρά αθλητών, προπονητών ή άλλων τρίτων που προκύπτουν από τελεσίδικες αποφάσεις των επιτροπών επίλυσης οικονομικών διαφορών του άρθρου 95 του παρόντος νόμου ή άλλους εκτελεστούς τίτλους, άλλως υπέρ του ειδικού λογαριασμού του άρθρου 27 του ν. 2843/2000 (ΦΕΚ 219 Α΄) με απόφαση της Επιτροπής Επαγγελματικού Αθλητισμού», θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί και εν προκειμένω η σειρά των απαιτήσεων υπέρ των οποίων καταπίπτουν οι εγγυητικές επιστολές.

8. Επί του άρθρου 13

Για λόγους πληρότητας της ρύθμισης, θα ήταν σκόπιμο να προστεθεί, μετά τους όρους «τράπεζα θεμάτων», ο προσδιορισμός «διαβαθμισμένης δυσκολίας του άρθρου 3 του ν. 4186/2013». Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να προσδιορισθεί στην παρ. 3 του παρόντος ότι αντικαθίστανται το δεύτερο μέχρι και το τέταρτο εδάφια της παρ. 3 του άρθρου 11 του ν. 4186/2013, και στην παρ. 4, ότι αντικαθίστανται το πέμπτο μέχρι και το ένατο εδάφια της παρ. 3 του άρθρου 11 του ν. 4186/2013.

9. Επί του άρθρου 14

Θα ήταν χρήσιμο, εν προκειμένω, να προσδιορισθεί ο τρόπος αναπλήρωσης των απολεσθεισών ωρών διδασκαλίας και για τα επόμενα σχολικά έτη σε περίπτωση αδυναμίας κάλυψης της διδακτέας ύλης με τους τρόπους που ορίζονται στην παρ. 1 του παρόντος, όπως ορίζεται στην παρ. 2 του παρόντος για το σχολικό έτος 2014-2015.

Αθήνα, 05.05.2015

Οι εισηγητές
Αθανασία Διονυσοπούλου
Λέκτωρ της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονική Συνεργάτις
Δημήτρης Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών